

خشونت خانگی؛ زخمی پنهان بر تن مبتلایان به ام‌اس

21 خرداد 1404

بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس (ام‌اس) با چالش‌های جسمی و روانی زیادی روبه‌رو هستند؛ اما آنچه کمتر دیده می‌شود، آسیب‌های ناشی از برخوردهای خشن اطرافیان و مراقبان آنهاست.

خشونت خانگی یکی از مشکلات جدی حوزه سلامت عمومی است که نه‌تنها پیامدهای روانی زیادی به همراه دارد، بلکه هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی قابل‌توجهی نیز به جامعه تحمیل می‌کند. افرادی که در معرض خشونت قرار دارند، بیشتر دچار اختلالات روانی مانند افسردگی، اضطراب و حتی تمایل به خودآزاری می‌شوند. این آسیب‌ها تنها محدود به لحظه وقوع خشونت نیستند، بلکه آثار آن تا سال‌ها در زندگی فرد باقی می‌ماند. موضوع زمانی نگران‌کننده‌تر می‌شود که قربانی خشونت، فردی باشد که به دلیل بیماری یا ناتوانی، توانایی دفاع از خود را ندارد. افراد دارای معلولیت، از جمله مبتلایان به بیماری‌هایی مانند ام‌اس، در زمره این گروه‌های آسیب‌پذیر قرار می‌گیرند.

بیماری ام‌اس نوعی اختلال مزمن و پیشرونده در سیستم عصبی مرکزی است که در آن پوشش سلول‌های عصبی دچار آسیب می‌شود. این بیماری می‌تواند علائمی مانند تاری دید، بی‌حسی، ضعف عضلات، سرگیجه و مشکلات حرکتی ایجاد کند. شیوع این بیماری در حال افزایش است و در ایران نیز تعداد مبتلایان رو به رشد است. این بیماری بیشتر در افراد ۲۰ تا ۵۰ سال دیده می‌شود؛ سنی که معمولاً افراد در اوج فعالیت اجتماعی و خانوادگی هستند. با توجه به ناتوانی‌های جسمی ناشی از ام‌اس، بسیاری از بیماران به مراقبت در خانه نیاز دارند و در اغلب موارد، همسر یا یکی از اعضای خانواده این نقش را بر عهده می‌گیرد. همین وابستگی گاهی زمینه‌ساز بروز خشونت می‌شود.

در این زمینه، شهربانو قهاری از دانشگاه علوم پزشکی ایران به همراه همکارانی از این دانشگاه و دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن، تحقیقی را درباره وضعیت خشونت علیه بیماران ام‌اس انجام دادند. آنها در این پژوهش، به بررسی شواهد و مطالعات علمی مرتبط با تجربه‌های خشونت در میان بیماران مبتلا به این بیماری پرداختند تا ابعاد پنهان و کمتر بررسی‌شده این مشکل را روشن‌تر کنند.

برای انجام این تحقیق، پژوهشگران از روش مرور نظام‌مند استفاده کردند. آنها ابتدا با جست‌وجو در پایگاه‌های علمی معتبر از جمله PubMed، Google Scholar و Web of Science مجموعه‌ای از مقالات مرتبط با خشونت و بیماری ام‌اس را گردآوری کرده و مورد بررسی دقیق قرار دادند. در این مقالات، اطلاعاتی درباره انواع خشونت، گروه‌های آسیب‌پذیر، و عوامل مؤثر بر بروز خشونت ارائه شده بود.

نتایج این بررسی‌ها نشان دادند که بیماران مبتلا به آماس به‌طور گسترده در معرض خشونت قرار دارند. حدود ۶۳ درصد آن‌ها تجربه‌ی خشونت اقتصادی و مالی داشته‌اند. همچنین، ۵۳ درصد خشونت روانی، حدود ۳۴ درصد خشونت جسمی و ۲۰ درصد خشونت جنسی را گزارش کرده‌اند. این آمار نگران‌کننده حاکی از شرایط دشوار زندگی این بیماران، حتی در محیط خانه است.

بر اساس یافته‌ها، برخی عوامل مانند شدت بیماری، ناتوانی جسمی، وابستگی مالی، بیکاری و تحصیلات پایین باعث افزایش احتمال تجربه خشونت می‌شوند. در این میان، زنان بیشتر از مردان در معرض خطر هستند.

همچنین مشخص شد که برخی بیماران که در دوران کودکی خود تجربه‌ی خشونت داشته‌اند، در بزرگسالی نیز بیشتر در معرض خشونت خانگی قرار می‌گیرند. پیامدهای روانی این خشونت‌ها مانند افسردگی و اضطراب، وضعیت سلامت این بیماران را وخیم‌تر می‌کند.

این تحقیق نشان می‌دهد که خانواده‌ها، به‌خصوص کسانی که نقش مراقبت از بیماران را برعهده دارند، نیازمند آموزش و حمایت بیشتری هستند. ارائه مهارت‌های تاب‌آوری به مراقبان، آموزش خودمراقبتی به بیماران و ایجاد سازمان‌های حمایتی می‌تواند نقش مهمی در کاهش تنش‌ها و پیشگیری از خشونت داشته باشد. همچنین، اصلاح قوانین حمایتی و شناسایی افراد آسیب‌پذیر برای پیشگیری از خشونت‌های پنهان خانگی، اقدامی ضروری است.

نتایج این پژوهش در مجله «تعالی بالینی»، یکی از نشریات دانشگاه علوم پزشکی مازندران، به چاپ رسیده است. این مجله با انتشار پژوهش‌های علمی در حوزه بهداشت و سلامت، بستری برای دیده‌شدن مسائل مهم و گاه پنهان در زندگی بیماران و خانواده‌های آن‌ها فراهم می‌کند.

خبرنگار: محمدرضا دلفیه